

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Национално тело за акредитацију
и проверу квалитета у високом
образовању
Комисија за акредитацију и проверу
квалитета

Број 612-00-00141/13/2019-03

Датум 14.02.2020. године

Булевар Михајла Пупина 2

Београд

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
I

ПРИМЉЕНО: 27.02.2020.			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	405/3	/	/

На основу члана 21. став 1. тачка 1. и члана 23. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“ број 88/2017, 27/2018 – др. закон и 73/2018), Комисија за акредитацију и проверу квалитета, дана 14.02.2020. године, донела је

О Д Л У К У

о акредитацији студијског програма
основних академских студија - Право

Утврђује се да **Универзитет у Београду – Правни факултет**, са седиштем у улици Булевар краља Александра број 67, Београд, ПИБ 101729152, Матични број 7032579, испуњава прописане стандарде за акредитацију студијског програма **основних академских студија (ОАС) – Право**, у оквиру поља друштвено - хуманистичких наука, за упис 1500 (хиљадупетстотина) студената у седишту установе.

Установе се обавезује да у року од 2 године обавесте Комисију за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању о унапређењу квалитета у складу са препорукама наведеним у образложењу ове одлуке.

На основу ове одлуке се издаје уверење о акредитацији студијског програма.

О б р а з л о ж е њ е

Високошколска установа Универзитет у Београду – Правни факултет, са седиштем у улици Булевар краља Александра број 67, Београд је дана 20.06.2019. године поднела захтев за акредитацију студијског програма **основних академских студија – Право**, под бројем 612-00-00141/2019-03.

Уз захтев за акредитацију, достављена је документација, која је прописана чланом 4. Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 13/2019).

На основу чл. 8. и 9. Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма, Комисија за акредитацију и проверу квалитета, образовала је поткомисију ради утврђивања чињеница од значаја за доношење одлуке о захтеву за акредитацију. Рецензентска комисија је посетила установу 18.09.2019. године.

Извештај рецензентске комисије о извршеној анализи достављене документације са оценом, Извештај поткомисије и предлог одлуке, достављени су Комисији за акредитацију и проверу квалитета.

Комисија за акредитацију и проверу квалитета, на седници одржаној 16.01.2020. године, утврдила је да су испуњени стандарди прописани Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма.

Анализом Извештаја рецензентске комисије (у даљем тексту Извештај), поткомисија за ДХ поље је утврдила да је Рецензентска комисија (у даљем тексту РК) поступила у складу са прописаним упутствима.

Анализом **Електронског формулара**, РК је утврдила неколико техничких недостатака и несагласности које је навела у прелиминарном извештају. Прелиминарни извештај је упућен Установи, након чега је Установа одговорила и доставила делимично кориговану и допуњену документацију за акредитацију студијског програма. Кориговани, односно коначни подаци приказани су у табели која је саставни део овог извештаја, док су и подаци из прелиминарне верзије извештаја приказани у тексту као део процедуре која је спроведена.

Установа Универзитет у Београду Правни факултет доставила је електронски формулар за студијски програм ОАС Право који је углавном уредно попуњен и из којег су анализирани потребни елементи. Укупан број ЕСПБ износи 240, што одговара четворогодишњем студијском програму који се реализује током 8 семестара. Фактор изборности је 12.50 % (према позицијама где студент бира предмете), што је нешто мање од препоручених 20%, односно 58.33 % (према додатним предметима које обезбеђује Институција). У првобитно достављеној документацији за акредитацију студијског програма ОАС Право расподела предмета по типовима није била у складу са препорученим процентима за теоријско-методолошку (око 20%) и научно-стручну (око 35%) групу предмета и износила је 50.13% за теоријско-методолошку и 0% за научно-стручну групу предмета, те је у том смислу сугерисано Установи да направи прерасподелу неких предмета. Установа је одговорила и доставила коригован електронски формулар који садржи процентуалну заступљеност појединих група предмета у складу са препорученим вредностима (академско-општеобразовни 14.88%, теоријско-методолошки 13.32%, научно-стручни 24.28% и стручно-апликативни предмети 47.52%). Што се тиче броја часова активне наставе, на овом нивоу студија неопходно је да студент има 20 часова активне наставе недељно, а у електронском обрасцу је тај број часова нешто мањи и просечно износи 18.63 часова недељно. Наставници запослени са 100% радног времена држе 89.72% наставе. Укупно појединачно оптерећење наставника на студијском програму је у реду и не прелази 12 часова наставе недељно. Недељно оптерећење сарадника је у реду и износи мање од 16 часова. Међутим, у табели за студијски програм нису дати подаци о укупном оптерећењу наставника на свим програмима који се изводе у Установи и нису приказане друге ВШУ у којима су наставници ангажовани (колоне М, N и О). У уједињеном електронском формулару дати су подаци о укупном броју часова на Факултету (што је углавном у реду), али недостају подаци о ангажовању на другим ВШУ. На крају студија предвиђене су одређене вештине којима студент треба да овлада (Правна клиника, Писање правних аката, Студије случаја и симулације суђења и Правна информатика) и пракса (Пракса у правосуђу и управи и Пракса у привреди). У електронском формулару недостаје Завршни рад, као и у садржају и прилозима Стандарда 5 (Курикулум), већ је јасно наведено да Завршни рад није предвиђен, те према томе недостају и сви параметри који су повезани са Завршним радом.

Анализом података и прилога датих у оквиру Стандарда 5 (Курикулум) утврђено је да подаци из Табеле 5.4. Листа предмета на студијском програму првог нивоа ОАС Право, по типу предмета не одговарају подацима из електронског формулара за студијски

програм ОАС право. Наиме, у Табели 5.4 наведени су предмети који припадају одређеним групама, без академско-општеобразовних предмета (и без коначног збира ЕСПБ, односно %), али је на крају сумирано да академско-општеобразовну групу чини 11.80%, теоријско-методолошку 13.67, научно-стручну 26.54 и стручно-апликативну 47.99% групу предмета из курикулума. Према томе, подаци из електронског формулара нису у сагласности са подацима датим у прилозима стандарда 5 (Курикулум) тј. Табели 5.4. С обзиром на то да је утврђено постојање техничких недостатака у документацији која је достављена за акредитацију студијског програма, односно непотпуност података у електронском формулару и несагласност бројчаних показатеља који су дати у електронском формулару и прилозима Стандарда 5 (Курикулум) Установи је у прелиминарном извештају препоручено да употпуни и усагласи те податке.

Установа је одговорила да наставници Правног факултета Универзитета у Београду јесу ангажовани на другим високошколским установама на основу уговора о допунском раду, али да споразуми садрже одредбу према којој не постоји сагласност за радно ангажовање у смислу стављања на листу ради акредитације друге високошколске установе. Због наведених разлога, у електронским формуларима нису наведени подаци о обиму ангажовања на другим високошколским установама.

Закључак: Може се закључити да је Установа углавном одговорила на примедбе и сугестије из прелиминарног извештаја Комисије и да су подаци у електронском формулару коректно приказани и усаглашени са одговарајућим прилозима стандарда за акредитацију студијског програма првог нивоа студија. Комисија је утврдила да нису усаглашени подаци везани за часове активне наставе у електронском обрасцу и курикулуму (Табела 5.1а). И поред наведеног одступања, Комисија је заузела став да је Курикулум веома квалитетан, и у складу са тим даје препоруку Установи да своје активности заснива на доследном спровођењу истог.

Анализом **Уводне табеле** РК констатује:

Табела УВОД – Студијски програм, обухвата основне податке о студијском програму за које се тражи акредитација:

- 1) Податке о високошколској установи у којој се изводи студијски програм и назив студијског програма.
- 2) Образовно-научно/уметничко поље наведено у складу са Законом
- 3) Научна, стручна или уметничка област наведена у складу са листом области коју утврђује Национални савет.
- 4) Обим, врста и дужина студија у складу са Законом.
- 5) Назив дипломе наведен у складу са листом звања коју утврђује Национални савет

Уводна табела за студијски програм ОАС Право коју је Установа доставила за акредитацију била је уредно попуњена и садржала је све потребне елементе, осим броја студената који се уписује на студијски програм (из ранијег уверења о акредитацији). Студијски програм ОАС Право изводи се на Правном факултету Универзитета у Београду, припада одговарајућем образовно-научном пољу (друштвено-хуманистичких наука) и области правних наука. Обим, врста и дужина студија усклађени су са Законом, а назив дипломирани правник у складу је са листом звања коју је утврдио Национални савет за високо образовање. Раније уверење о акредитацији студијског

програма ОАС Право (из 2014. године) налази се у прилозима који су дати у оквиру документације за акредитацију Установе, раније одобрени број студената је 1500. Међутим, у оквиру информација на интернет страници Факултета, наведено је да се на студијски програм ОАС Право уписује 700 студената финансираних из буџета и 1100 самофинансирајућих студената (<http://www.ius.bg.ac.rs/Studije/osnovne.htm>), што за 300 студената превазилази број који је одобрен при претходној акредитацији студијског програма. На другој страни, текст на сајту није ни у сагласности са Конкурсом за упис у прву годину основних академских студија за школску 2018/2019. (прилог у документацији 7.1.) у коме се наводи: „Правни факултет Универзитета у Београду на основу Одлуке Владе Републике Србије уписује на прву годину основних академских студија за школску 2018/2019. 600 студената чије се образовање финансира из буџета Републике Србије и 800 самофинансирајућих студената“.

Због несагласности података о броју студената који се уписује на ОАС Право на интернет страници Факултета, уверењу о акредитацији студијског програма из 2014. и Конкурсу за упис у прву годину основних академских студија за школску 2018/2019. Установи је у прелиминарном извештају препоручено да објасни и усклади те податке. Установа је одговорила да су ажуриране информације на наведеној страници факултетског сајта, и да је Правни факултет Универзитета у Београду, имајући у виду пад броја студената уписаних на основне академске студије у последњих неколико година, тражио сагласност Владе Републике Србије за упис 1400 студената иако је акредитацијом дозвољен упис 1500 студената.

Анализом Стандарда за акредитацију студијског програма се утврђује:

Стандард 1. Структура студијског програма

Према Упутствима за примену Стандарда 1. сваки студијски програм мора да садржи следеће елементе, од којих је у тексту који следи анализиран сваки појединачно. Назив и циљеви студијског програма. Комисија је констатовала да је у уводној табели документације за акредитацију наведен назив студијског програма. Међутим, у документу Стандард 1. нису били наведени назив и циљеви студијског програма. После посете установи и препорука Рецензентске комисије, Факултет је доставио допуњен документ Стандард 1. Комисија констатује да нови документ садржи назив и циљеве студијског програма. Назив студијског програма је Право. Један од основних циљева студијског програма јесте стицање теоријских и практичних знања и вештина, које ће значити да је дипломирани правник који је завршио Правни факултет Универзитета у Београду у потпуности оспособљен да обавља самостално посао на свакој позицији где се према систематизацији неке организационе јединице захтева постојање дипломираног правника. Циљеви студијског програма су стицање знања о основним правним појмовима, начину на који функционише држава и њен правни поредак. Надаље, преко позитивноправних дисциплина студенти редом упознају сваку грану права и стичу теоријска и практична знања из сваке области. Нарочита пажња се посвећује интердисциплинарним знањима које студенти могу да стекну јер им то пружа предност у каснијем обављању специјализованих послова на различитим нивоима. Врста студија и исход процеса учења: Високошколска установа је поднела захтев за акредитацију основних академских студија (ОАС), а као исход процеса учења наведено је да основне академске студије оспособљавају студенте за развој и примену научних и стручних достигнућа из области права и сродних дисциплина, што обухвата, између осталог, критичко разматрање проблема развоја и примене права, као и за даље научно и стручно усавршавање. По завршетку ОАС студент стиче диплому високе школске спреме и звање – дипломирани правник. Услови за упис нису наведени у документу

Стандард 1. Увидом у сајт Факултета на адреси <http://www.ius.bg.ac.rs/Studije/osnovne.htm> утврђено је да за одобрени број места могу да конкуришу кандидати који су завршили четворогодишњу средњу школу. Месец дана пре уписа Правни факултет објављује конкурс са детаљним условима уписа. Редослед кандидата се утврђује према успеху у средњој школи и на пријемном испиту. Први уписни рок и упис се организује крајем јуна и почетком јула. Други уписни рок, за евентуално непопуњена места, као и домаће држављане који су средњу школу завршили у иностранству (2% додатних места), расписује се у септембру. Статутом Правног факултета у чл. 62-66 регулисани су услови за упис на факултет. После посете установи, у складу са препорукама Рецензентске комисије, документ Стандард 1. је допуњен и у њему су експлицитно наведени услови за упис на студијски програм. Листа обавезних и изборних студијских предмета, са оквирним садржајем. Документ Стандард 1. не садржи листу обавезних и изборних предмета и њихову спецификацију. Увидом у Књигу предмета утврђено је да је приложен оквирни садржај сваког предмета. Надаље, увидом у Табелу 5.1. утврђен је распоред предмета по семестрима и годинама студија. Поред тога, за сваки предмет одређен је и број часова активне наставе, укупан број часова активне наставе за сваки семестар и број ЕСПБ за сваки предмет. Увидом у Табелу 5.2.а утврђено је да је за сваки од предмета утврђен број часова и вежби недељно и укупан број часова у семестру, као и број ЕСПБ. Начин извођења студија и време потребно за извођење студија. Студијски програм чине предмети предвиђени Наставним планом ОАС, које чине општеобавезни предмети, предмети са изборног подручја, односно изабране наставне групе и изборни предмети. Обавезни предмети су предмети чијим савладавањем студент стиче знања и способности неопходне за потпуно образовање правника, као и за обављање широког круга послова који укључују примену права. У другој години студија, студент се опредељује за једну од наставних група предвиђених Наставним планом основних академских студија, и то Правосудно-управну, Пословно-правну, Међународно-правну или Теоријско-правну. У документу Стандард 1. наводи се да се студијски програм реализује кроз различите облике наставе, и то: предавања (обавезна за све студенте); вежбе и студијске групе (отворене за студенте са просеком преко 8) – као облик наставе који обезбеђује продубљивање теоријских знања и стицање одговарајућих предметних способности и вештина. У току семестра студент је дужан да похађа вежбе или студијску групу из најмање два предмета; стручне групе, као факултативни облик наставе на којем се, пре свега, води рачуна о интересовањима студената за поједине области у оквиру предмета из којег се група формира; стручна пракса, односно пракса у правосуђу и управи или пракса у привреди, коју Факултет у сарадњи са судовима и другим државним и приватним организацијама, организује за студенте завршних година студија; менторски рад – као облик усмеравања и помоћи студентима; научноистраживачки рад студената и др. Приликом посете установи Рецензентска комисија је добила и додатна појашњења у вези са извођењем вежби и радом у студијским групама. Утврђено је да су сви студенти су дужни да похађају вежбе, док су студијске групе отворене за студенте који имају просек изнад 8 и у оквиру којих се изучавају поједине области у оквиру предмета за које постоји интересовање студената. Поред тога, сваки наставник и сарадник је на располагању студентима (ради индивидуалних и колективних консултација) четири часа сваке недеље у терминима који су истакнути на кабинетима и објављени уз личне интернет презентације наставника и сарадника на интернет страници Факултета. ОАС трају 4 године. Бодовна вредност сваког предмета исказана у складу са европским системом преноса бодова (ЕСПБ). Увидом у приложену Књигу предмета утврђено је да је исказана бодовна вредност свих предмета осим предмета Основи економије. Увидом у Табеле 5.1.а и

5.2.a утврђено је да је за сваки од предмета утврђен број ЕСПБ, те да предмет Основи економије носи 10 ЕСПБ. У допуњеној документацији коју је доставио Факултет додата је бодовна вредност предмета Основи економије. Бодовна вредност завршног рада на основним, специјалистичким и мастер академским студијама исказану у ЕСПБ бодовима. На ОАС – Право није предвиђена израда завршног рада (вид. Табелу 5.1.). Предуслови за упис појединих предмета или групе предмета. Увидом у приложени Књигу предмета утврђено је да за похађање одређених предмета потребно да се испуне одређени услови и то – за похађање наставе из предмета Финансијска тржишта услов је положен испит из предмета Основи економије; за похађање наставе из предмета Право међународних пореских уговора неопходно је да је студент одслушао наставу из предмета Пореско право. Наведено је Рецензентска комисија констатовала у прелиминарном извештају. У допуњеној Књизи предмета нису предвиђени предуслови за упис ниједног од предмета. Начин избора предмета из других студијских програма. Увидом у документацију Комисија је утврдила да не постоји могућност избора предмета из других студијских програма, јер на Факултету постоје само једне ОАС. Услови за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних области студија. У документу Стандард 1. нису наведени услови за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних области студија. Друга питања од значаја за извођење студијског програма. У документу Стандард 1. нису наведена друга питања од значаја за извођење студијског програма.

Закључак: После извршеног увида у допуњену документацију, Комисија констатује студијски програм садржи елементе предвиђене Законом о високом образовању и стандардима. Документу Стандард 1. додат је и Прилог 1.1. који представља Извод са сајта Правног факултета.

Стандард 2. Сврха студијског програма

У документу Стандард 2. наведено је да програм основних академских студија права има за циљ да оспособи студенте за развој и примену научних и стручних достигнућа из области правне науке и струке. Програм обезбеђује стицање теоријских знања и вештина неопходних за савесно, компетентно и професионално обављање правних послова који захтевају примену правничких знања и способности (у правосуђу, привреди, државној управи и локалној самоуправи, јавним службама, невладином сектору, међународним организацијама и др.). Надаље, студијски програм студентима омогућава да у току студија сами бирају поље специјализације оптирањем једне од четири наставне групе: правосудно-управне, пословно-правне, међународно-правне и теоријско-правне. Успешним завршетком ОАС студенти стичу компетенције које им омогућавају да наставе студије, не само на Правном факултету Универзитета у Београду, већ и на другим правним и сродним факултетима у земљи и иностранству. Коначно, наведено је да је сврха студијског програма да понуди адекватне одговоре на савремене потребе правничког образовања и обављања професије правника у циљу стварања кадрова који могу стручно и професионално да се носе са савременим друштвеним изазовима, а једновремено да у свом будућем раду поштују и поступају у складу са вредностима које су се искристалисале кроз дуги низ деценија.

Закључак: Студијски програм обезбеђује стицање компетенција за вршење правничких и других одговарајућих послова, као и за даље усавршавање како на Правном факултету Универзитета у Београду, тако и на другим правним факултетима у земљи и иностранству. Комисија налази да је сврха студијског програма ОАС – Право дефинисана јасно и недвосмислено. Сврха студијског програма ОАС је у складу са основним задацима и циљевима Правног факултета у Београду, одређеним општим

актима Правног факултета, као и са циљевима високог образовања из чл. 3 Закона о високом образовању.

Стандард 3. Циљеви студијског програма

У документу Стандард 3. наведено је да је основни циљ студијског програма ОАС образовање будућих правника за развој и примену научних и стручних достигнућа из области права и сродних дисциплина, и то на такав начин да стекну компетенције, способности и вештине за професионално и одговорно обављање послова правничке струке, као и за стицање знања, способности и вештина неопходних ради учешћа у даљем образовном процесу у циљу постизања вишег нивоа знања (на мастер и докторским студијама). Потом су набројани циљеви студијског програма, који обухватају, између осталог следеће: да студенти усвоје научну и стручну методологију потребну ради стицања и примене знања, научних и стручних достигнућа из области права и сродних научних и стручних дисциплина; да студенти његовим успешним савладавањем развију креативне способности неопходне ради критичке анализе не само постојећих правних норми већ и ради критичке анализе предлога решења у циљу установљавања могућности њихове примене, њихове усаглашености са правним поретком и сврхом коју треба да остваре; да студенти овладају посебним практичним вештинама потребним за обављање правничке професије (тумачење и примена правних норми, писање правних аката и предузимање других радњи неопходних ради успешне и професионалне примене права); да студенти стекну потребна знања, вештине и мотивацију да након окончаних студија прате, анализирају и примењују домаћа и светска достигнућа из области правне науке и струке. Документ Стандард 3. садржи Прилог 1.1. који представља извод са сајта Правног факултета. Увидом у Прилог 1.1. Комисија је утврдила да се на сајту Факултета налазе основне информације у вези са ОАС, наставни планови, календар студија и друге релевантне информације.

Закључак: Имајући наведено у виду, Комисија констатује да се издвајају две групе циљева које студијски програм треба да испуни. Прву групу чини стицање теоријских знања потребних за обављање правничке професије, али и за даље школовање у циљу постизања вишег нивоа знања, док другу чине циљеви који се односе на овладавање практичним вештинама потребним за обављање правничке професије. Циљеви студијског програма ОАС су јасно формулисани. У приложеној документацији су на јасан и конкретан начин наведене компетенције и вештине које ће студенти стећи по успешно окончаним ОАС.

Стандард 4. Компетенције дипломираних студената

У документу Стандард 4. наведено је да успешним савладавањем ОАС студент стиче опште и предметно специфичне компетенције потпуно образованог правника, укључујући ту одговарајућа правничка знања, али и ванправничка знања неопходна за потпуније и свестраније разумевање и решавање проблема правне природе. У документу Стандард 4. набројане су следеће компетенције које студенти стичу савладавањем студијског програма: овладање методама, поступцима и процесима истраживања у области правне струке и науке, као и методама и поступцима тумачења, истраживања и примене правних прописа и правне праксе релевантних субјеката стварања и примене права (државних органа, органа локалне самоуправе, територијалне аутономије, привредних субјеката, међународних организација и тела, итд); примена методолошких знања неопходних за даље праћење развоја струке и науке, и примена њихових резултата у пракси, као и решавање конкретних проблема примене права употребом научних и стручних метода и поступака; овладавање комуникационим способностима потребним за остваривање различитих облика сарадње са припадницима правничке струке и вршиоцима делатности сродних

професија (појединцима и институцијама) из земље и иностранства, на високом професионалном нивоу уз поштовање строгих захтева правничке етике; оспособљеност за употребу информационо-комуникационих технологија у поступку спознаје права и примене права; компетенције неопходне за разумевање, тумачење, истраживање и примену правничких знања неопходних у процесу европских интеграција, посебно у процесу придруживања Србије Европској унији; стицање способности (знања и вештина) које омогућавају даље стручно и научно усавршавање, посебно проходност ка мастер академским студијама. У складу са препорукама Рецензентске комисије достављена је допуњена документација. Комисија констатује да су у документу Стандард 1. наведене следеће опште и предметно специфичне компетенције. Опште компетенције које студенти стичу су: предузимање одговорности за поступке и стицање вештина за самостално деловање у погледу примене права и решавања конкретних задатака из праксе; потпуна оспособљеност за примену правних правила и решавање сложених и свакодневних проблема у вези са применом правних норми; оспособљеност за коришћење свих савремених метода и техника у погледу утврђивања чињеница и примене материјалног права; обученост о правилима поступка и коришћењу процесних метода; стицање знања и вештина у комуникацији и социјалној уклопљености у радни амбијент; обученост за самосталну примену права. Предметно специфичне компетенције које студенти стичу су: анализирање и дефинисање правне државе и њеног функционисања; схватања правних извора и њихово анализирање; спознаја о целокупности правног поретка и начину његовог функционисања; примена права у различитим поступцима – кривичном, грађанском, управном, међународном и европском праву; различити методи и приступи у погледу тумачења правних правила; разумевање рада највиших државних органа; разумевање рада локалних органа власти – локалне самоуправе; организација правосуђа и међусобни однос органа судске власти; однос органа државне управе; начини одлучивања и поступак по жалби у различитим врстама поступака кривичном, грађанском, управном, међународном и европском праву; утврђивање тачног чињеничног стања у праву; утврђивање примене материјалног права; писање правних аката – тужбе, жалбе, решења, пресуде...; исправна употреба правних лекова у различитим поступцима; разумевање односа у различитим гранама права – националном, европском и међународном; разумевање тековина права Европске уније, Савета Европе и Европског суда за људска права. Исходи учења. У допуњеном документу Стандард 4. наведено је да по завршетку основних студија дипломирани правник већ поседује знања о функционисању правног система државе, функционисању јавног, али и приватног права, познаје основне правце у судској пракси, пракси у управним поступцима, односу међународног и европског права према правном поретку Републике Србије. Нарочита пажња усмерена је на формирање критичког начина размишљања и систематичности у тумачењу правних правила. Посебно се ради на развоју комуникационих вештина и употреби савремених метода у примени права, као и коришћењу интернета и рачунара у свакодневној примени. Применом антиплагијатских програма, али и сталним саветима на основним студијама ради се на развоју етике у писању и самосталном раду на проучавању права. Додатак дипломи. Саставни део документа Стандард 4. чини и Прилог 4.1. Додатак дипломи, који има обим од 7 страна. У додатку дипломи су наведени следећи подаци: подаци о имаоцу дипломе, подаци о стеченој дипломи, подаци о врсти и нивоу студија, подаци о садржају и постигнутим резултатима (са навођењем оцена из сваког положеног предмета), подаци о намени стеченог назива, додатне информације, овера додатка дипломи и подаци о систему високог образовања у Републици Србији. Закључак. Компетенције које су наведене у документу Стандард 4. су у складу са садржајем и исходима предмета из Књиге предмета. Комисија констатује да је у

документу Стандард 4. наведено да студент стиче опште и предметно специфичне компетенције потпуно образованог правника, као и да је направљена потребна дистинкција између општих и предметно специфичних компетенција. У документу Стандард 4. наведени су исходи учења. Надаље, услови и поступци неопходни за завршавање студија и добијање дипломе по завршетку ОАС су учињени доступним јавности и налазе се на сајту Факултета. И последње, Додатак дипломи је приложен у документу Стандард 4. У вези са приложеним Додатком дипломе Комисија је у прелиминарном извештају констатовала да је код назива студијског програма, део 4.2 потребно у Додатку дипломи реч „Права“ заменити речју „Право“ с обзиром на назив студијског програма чија акредитација се тражи. Поред тога, речи „дипломирани правник“ не би требало да стоје у називу студијског програма. Комисија констатује да је Правни факултет отклонио овај недостатак, а да су остали подаци наведени у Додатку дипломи у складу са поднетом документацијом за акредитацију и релевантним прописима.

Стандард 5. Курикулум

У Курикулуму студијског програма ОАС Право дат је распоред предмета по семестрима, фонд часова и број ЕСПБ, као и опис предмета са називом, типом предмета, годином и семестром студија. Курикулум студијског програма ОАС Право у 1. години студија садржи 7 обавезних предмета (Увод у право, Римско приватно право, Упоредна правна традиција, Уставно право, Српска правна историја, Основи социологије права и Увод у право европских интеграција) распоређених у 1. и 2. семестру. Из Табеле 5.1а може се закључити да се предмети првог семестра реализују кроз 15 часова предавања и 6 часова вежби недељно, тј. 225 часова предавања и 90 часова вежби укупно у току семестра. На предметима другог семестра има 17 часова предавања и 8 часова вежби недељно, односно 255 часова предавања и 120 часова вежби укупно. У 3 семестру 2. године студија дата су 3 обавезна предмета (Грађанско право-општи део и Стварно право, Породично право и Основи економије) са 14 часова предавања недељно (тј 210 часова укупно) и 6 часова вежби недељно (укупно 90 часова вежби). У 4. семестру курикулума наведена су још три предмета заједничка за све групе студија (Кривично право, Наследно право и Страни језик) са 14 часова предавања недељно (210 часова укупно) и 4 часа вежби недељно (60 часова укупно). Поред тога, у 4. семестру студенти се усмеравају према Правосудно-управној, Пословно правној, Међународно правној и Теоријско-правној наставној групи. Усмерење је повезано са одређењем за изборне предмете од којих сваки садржи 2 часа предавања недељно (30 часова укупно), без практичне наставе (вежби). У 3. години предвиђена су по 3 предмета заједничка за све наставне групе, и то у 5. семестру Кривично процесно право, Право интелектуалне својине и Облигационо право, а у 6. семестру Међународно јавно право, Компанијско право и Управно право, као и по два предмета обавезна у одређеној наставној групи. У 5. семестру курикулума ОАС Право обавезни предмети се реализују кроз 15 часова предавања недељно (225 часова укупно) и 6 часова вежби недељно (90 часова укупно). У 6. семестру обавезни предмети садрже 15 часова предавања недељно (225 часова укупно) и 6 часова вежби недељно (90 часова укупно). Поред тога, у трећој години студија ОАС Право студенти могу да бирају 1 од 19 изборних предмета, од којих сваки има 2 часа предавања недељно (30 часова укупно), вежбе нису предвиђене. У 7. семестру дата су 3 предмета обавезна за све наставне групе (Трговинско право, Радно право и Пореско право) са 13 часова предавања недељно (195 часова укупно) и 6 часова вежби недељно (90 часова укупно), а у осмом семестру четврте године дата су два предмета обавезна за све наставне групе (Грађанско процесно право и Међународно приватно право) и по два предмета обавезна

у одређеној наставној групи. Сви обавезни предмети 8. семестра студијског програма ОАС Право дају збир од 15 часова предавања недељно (225 часова укупно) и 4 часа вежби недељно (60 часова укупно). Поред тога, студенти могу да бирају 1 од 18 изборних предмета (са два часа предавања недељно тј 30 часова предавања укупно, вежбе нису предвиђене). Коначно, на крају студија, у 4. години студенти савладавају одређене вештине (у 7. и 8. семестру) и имају праксу (у 8. семестру), чиме се заокружује њихово школовање и они стичу звање „дипломирани правник“. Предмети су логично распоређени по годинама и семестрима студија, а усмерење у поједине наставне групе праћено је адекватним избором предмета који дају складне целине. Завршни рад на овом студијском програму није предвиђен, иако би на првом нивоу академских студија требало да буде обавезан елемент курикулума. Из Табеле 5.1а може се закључити да похађањем теоријске наставе (предавања) и практичне наставе (вежби) у обиму који је приказан у Курикулуму студент стиче 60 ЕСПБ на свакој години студија, односно 240 ЕСПБ укупно на студијском програму. Да би студент остварио 60 ЕСПБ по години студија односно 240 ЕСПБ укупно, потребно је да присуствује предавањима и вежбама из предмета који су наведени у Курикулуму. У Књизи предмета, наведено је име наставника, циљ курса са очекиваним исходима, знањима и компетенцијама, садржај предмета, препоручена литература, методе извођења наставе, начин провере знања и оцењивања. Предуслови за похађање предмета углавном нису дефинисани. Расподела поена између предиспитних обавеза и завршног испита на неколико предмета није у складу са препорученим процентима (од 30 до 70%), али то треба анализирати у оквиру другог стандарда који се односи на оцењивање и напредовање студената.

Подаци који су дати у Табели 5.1а (неки предмети су означени као академско-општеобразовни), Табели 5.4 (академско-општеобразовни предмети нису побројани) и електронском формулару за студијски програм (научно-стручни предмети – 0%) у погледу расподеле предмета у академско-општеобразовну, теоријско методолошку, научно-стручну и стручно-апликативну групу нису били усаглашени. У прелиминарном извештају који је достављен Установи препоручено је да усагласи те податке, као и несагласност броја часова активне наставе у електронском формулару и прилозима Стандарда 5 (Курикулум). У одговору Рецензентској комисији Установа је документовала да је усагласила податке који се односе на расподелу по типу предмета. Међутим, Комисија је утврдила да у електронском формулару нису исказани сви часови вежби који су предвиђени Курикулумом (Табела 5.1а). И поред наведеног одступања, Комисија је заузела став да је Курикулум веома квалитетан, и у складу са тим даје препоруку Установи да своје активности заснива на доследном спровођењу истог.

Стандард 6. Квалитет, савременост и међународна усаглашеност студијског програма

Анализом достављеног материјала долази се до закључка да студијски програм нуди студентима најновија научна сазнања из области права као и да је усклађен са савременим тенденцијама у светској науци, а нарочито са европским токовима у развоју правних наука. Квалитет у остваривању студијског програма обезбеђује се константним осавремењавањем студијског програма што се може констатовати увидом у Књигу предмета на основу препоручене литературе, садржаја, циљева и исхода учења. Подносилац захтева истиче да се студенти мотивишу и подстичу на активно изучавање материје које има за циљ стицање вештина и разумевање материје, а не њено просто репродуковање. Овај циљ постиже се одговарајућим облицима и методима наставе, а повољан предуслов представља висок ниво компетентности наставничког

кадра, што потврђују референце наведене у Књизи наставника. Увидом у листу предмета као и распореду по семестрима и годинама студија утврђено је да је студијски програм целовит и свеобухватан као и да је усаглашен са осталим студијским програмима установе – студијски програм основних студија представља извршну основу за мастер и докторске студије ове установе. Студијски програм је усклађен са сличним акредитованим програмима правничког образовања на иностраним установама, а подносилац наводи следеће:

- Руска федерација – Юридически факультет Санкт-Петербургского государственного университета <http://jurfak.spb.ru/>; Юридический факультет Московского государственного университета им. Ломоносова <http://www.law.msu.ru/index.php>

- Финска – Oikeustieteellinen tiedekunta -Helsingin Yliopisto (Правни факултет Универзитета у Хелсинкију) http://www.helsinki.fi/oik/tdk/english/bachelors_and_masters_degrees/index.htm

- Турска – Istanbul Universitesi Hukuk Fakultesi (Правни факултет Универзитета у Истанбулу) - <http://www.istanbul.edu.tr/hukuk/english2.htm>

- Словенија – Univerzav Ljubljani -Pravna fakulteta <http://www.pf.uni-lj.si/>

- Данска – Det Juridiske Fakultet Kobenhavens Universitet- Правни факултет Универзитета у Копенхагену <http://www2.jur.ku.dk/lawprogrammes>

- Чешка Република–Univerzita Karlova v Praze - Právnická fakulta <http://www.prf.cuni.cz/>

Достављени прилози 6.1, 6.2 и 6.3 – документација о најмање три акредитована инострана програма, са којим је програм усклађен, доступни су на интернету. Приложен је и Pdf документ курикулума акредитованих иностраних студијских програма са којима је студијски програм усклађен (Правни факултет у Љубљани и Правни факултет у Истамбулу).

Напомена у вези Извештаја о самовредновању – Стандард 4. У Извештају о самовредновању се констатује да у складу са упутствима за примену стандарда Факултет редовно преиспитује циљеве, структуру и садржај студијског програма као и радно оптерећење студената, исходе и стручност које добијају студенти. У том смислу од акредитације Факултета 2013. године до сада извршене су бројне измене нормативних аката, а посебно су значајне измене које се односе на отклањање уочених недостатака и слабости докторских студија. Указује се и на измене Наставног плана основних студија, као последица измена и допуна Закона о високом образовању. Како би курикулум константно био осавременаван и усклађен са курикулумима правних факултета у европском образовном простору факултет има развијену сарадњу са многим факултетима и члан је бројних удружења европских правних факултета. Током 2016/17 акредитован је нови међународни програм мастер студија као заједнички студијски програм са Департаманом за економију и финансије Универзитета Тор Вергата из Рима. Факултет поспешује све облике практичне наставе и стимулише учешће студената у различитим облицима такмичења, симулација суђења, у раду правне клинике и свих облика који доприносе развијању практичних вештина и критичког размишљања. Услови за успешно окончање студија и добијање диплома су јавни и доступни су на сајту.

Стандард 7. Упис студената

У прелиминарном извештају Комисија је навела следеће. Прилог 7.1. Конкурс за упис студената – Садржи информације о томе ко и под којим условима може да буде кандидат за упис на Факултет, поставља параметре за рангирање кандидата према успеху из средње школе и резултатима оствареним на пријемном испиту, даје информације о првом и другом конкурсном року (датуме предаје документације и пријемног испита), списак потребне документације за упис, као и информације о трошковима уписа буџетских студената и висину школарине за студенте који се сами финансирају. Прилог 7.2. Решење о именовану комисије за пријем студената – Садржи две одлуке: Одлуку о именовану комисије за упис у школској 2018/2019. и списак чланова комисије, и Одлуку о именовану комисије за спровођење пријемног испита и списак чланова комисије. Прилог 7.3. Услови уписа студената (извод из Статута - чл. 64, 65 и 66 Статута Правног факултета) – Садржани су у Статуту Факултета, у члановима 64, 65 и 66. Члан 64 – Услови и мерила за упис на основне студије поставља критеријум ко може да се упише на основне студије, под којим условима и даје инструкције за састављање ранг листе. Члан 65 – Посебни случајеви уписа на студијски програм основних академских студија – набраја случајеве у којима кандидати који испуњавају одређене услове могу да се упишу на основне академске студије без полагања пријемног испита. Члан 66 – Пријемни испит – одређује који орган Факултета одлучује о томе који ће се предмети полагати на пријемном испиту и како ће се бодовати, образује комисије за упис и спровођење пријемног испита и даје кандидатима право на жалбу у вези са пријемним испитом и рангирањем на листи кандидата. Табеле 7.1. и 7.2. У оквиру Стандарда 7 приложене су и две табеле. У Табели 7.1.би требало да је дат преглед броја студената који су уписани на студијски програм у текућој и претходне две године, али та табела садржи просечну оцену уписаних кандидата у школској 2018/19, 2017/18. и 2016/17, као и број студената који је планиран да се упише у наредну школску годину, али се не види број студената који су уписани на студијски програм у текућој и претходне две године. Након достављања допуне документације, Табела 7.1 је исправљена тако да се сада види тражени број студената који су уписани на студијски програм у текућој и претходне две године, као и број студената који је планиран да се упише у наредну школску годину. Табела 7.2. представља преглед броја студената који су уписани на студијски програм по годинама студија у текућој школској години – садржи број студената који су уписани у прву, другу, трећу и четврту годину основних академских студија.

Закључак: На основу увида у приложену документацију, Комисија констатује да је планиран број студената које Факултет уписује у складу са расположивим могућностима Установе, као и да је материја коју кандидати полажу приликом уписа на Факултет у складу са карактером студијских програма. Информације о упису су прецизно дефинисане и писане једноставним и јасним језиком, свима разумљивим. Током посете установи Комисија је указала на уочене пропусте, те је том приликом констатовано да је реч о грешкама техничког карактера, а које је Правни факултет Универзитета у Београду отклонио благовремено. Комисија на основу накнадно достављене документације констатује да је Стандард 7 у целости обрађен у складу са захтевима.

Стандард 8. Оцењивање и напредовање студената

У прелиминарном извештају Комисија је навела следеће: Прилог 8.2. Књига предмета (у документацији и на сајту институције) садржи списак свих предмета (обавезних и изборних) који се изучавају на основним академским студијама, као и урађену спецификацију за сваки предмет засебно: назив предмета, имена предметних

наставника, статус предмета, циљ, исход, садржај, литературу (обавезну и допунску), број часова наставе и оцењивање. Табела 8.1. Збирна листа поена по предметима које студент стиче кроз рад у настави и полагањем предиспитних обавеза као и на испиту – садржи списак свих предмета на основним академским студијама са поенима које студенти могу остварити током наставе, кроз предиспитне обавезе и на завршном испиту. Напомена: према табели на неколико предмета није могуће остварити максималних 100 поена; Реторика (20+20+40=80), Међународни односи (20+20+20=60), Социјално право (20+20+20=60), Право телекомуникација (20+20+20=60), Право међународних пореских уговора (20+20+20=60) и Изборно право (20+20+20=60). На основу накнадно достављене документације, ови очигледно технички пропусти су исправљени. Прегледом Табеле 8.1 сада може да се констатује да је из свих предмета могуће остварити максималних 100 поена. У прелиминарном извештају је наведено да је анализом Табеле 8.1. и Књиге предмета закључено да постоји неслагање при бодовању неколико предмета: Грађанско право – општи део и Стварно (према табели пише да је могуће прикупити максимално 20 поена у предиспитним обавезама, док у Књизи предмета пише да је могуће прикупити до 65 поена), Реторика (према Табели је могуће остварити максимално 80 поена на испиту, док је према Књизи предмета могуће остварити максималних 100 поена и то 60 у предиспитним активностима и 40 на испиту), Међународни односи (према Табели у предиспитним обавезама могуће је остварити 40, а на испиту 20 поена, док је према Књизи предмета у предиспитним обавезама могуће остварити 40, а на испиту 60 поена), Право међународних пореских уговора (према Табели у предиспитним обавезама могуће је остварити 40, а на испиту 20 поена, док је према Књизи у предиспитним обавезама могуће остварити 40, а на испиту 60 поена) и Изборно право (према Табели у предиспитним обавезама могуће је остварити 40, а на испиту 20 поена, док је према Књизи у предиспитним обавезама могуће остварити 30, а на испиту 70 поена). У прелиминарном извештају је наведено да је потребно изменити Табелу 8.1 и ускладити је са Књигом предмета. После посете Установи и указивања на пропусте, у накнадно достављеној документацији извршено је усклађивање Табеле 8.1 и Прилога 8.2 (Књиге предмета) за наведене предмете.

У прелиминарном извештају је наведено следеће: Табела 8.2. Статистички подаци о напредовању студената на студијском програму садржи укупан број, као и број студената по годинама који су уписани у одређену годину студија, који су одустали од студирања, број оних који су прешли у наредну годину и број оних који су пали годину, као и просечну оцену на испитима по годинама студија. На основу увида у Књигу предмета, Комисија констатује да је стицање ЕСПБ у складу са програмом за сваку годину студија. Међутим, у прелиминарном извештају је на основу прегледа Књиге предмета утврђено да сви предмети не испуњавају услов дефинисан Законом о високом образовању у погледу минималног (30), односно максималног броја поена (70) који се стичу проверама знања у предиспитним обавезама. То су следећи предмети: Саобраћајно право (на основу предиспитних обавеза могуће је стећи 10 поена, што је испод минимума), Берзанско право (нема никаквих података о оцењивању), Међународно правосуђе (на основу предиспитних обавеза могуће је стећи 80 поена, што представља прекорачење максимума), Социјално право (на основу предиспитних обавеза могуће је стећи 40 поена, а на самом испиту 20; дакле укупно 60, што значи да није могуће остварити максималних 100 бодова) и Право телекомуникација (на основу предиспитних обавеза могуће је стећи 40 поена, а на самом испиту 20; дакле укупно 60, што значи да није могуће остварити максималних 100 бодова). После посете, приликом које је указано на овај пропуст, Прилог 8.2 – Књига предмета је исправљена, те Комисија констатује да сада сви предмети испуњавају услов дефинисан Законом о високом образовању у погледу минималног, односно максималног броја поена који се

стичу проверама знања у предиспитним обавезама. На основу Табеле 8.2. може се закључити да се повећава број уписаних студената по годинама, међутим повећава се и број студената који одустају од студирања, а такође се смањује број студената који прелазе у наредну годину студирања. Просечна оцена студената по годинама се благо повећава, изузев у трећој години. У прелиминарном извештају је Рецензентска комисија констатовала да је упитан број студената који су „пали четврту годину студија“, јер пета година и не постоји, па није јасно на које студенте се конкретно мисли. Претпоставка је да се мисли на оне који нису испунили услов за излазак на испите, али није прецизно дефинисано. Такође, број студената који су прешли у наредну годину студија са четврте године није јасан. Током посете, разјашњене су наведене недоумице. Студенти који су „пали четврту годину студија“ су студенти који нису остварили услов да изађу на испите из свих предмета са четврте године, док се под „прешли у наредну годину“ мисли на студенте који су уписали годину у продуженом статусу.

Закључак: Током посете Правном факултету Универзитета у Београду, Комисија је указала на уочене недостатке у документацији, те је том приликом констатовано да ће Факултет исте у накнадно достављеној документацији отклонити. Комисија на основу накнадно достављене документације констатује да је она исправљена у складу са траженим захтевима, те да су сада испуњени сви услови предвиђени Стандардом 8.

Стандард 9. Наставно особље

У приложеној документацији за студијски програм наведено је да број наставника одговара потребама студијског програма који се реализује и довољан је да покрије предвиђени број часова активне наставе. Установа запошљава 86 наставника са пуним радним временом и сви су ангажовани на студијском програму. Приказано просечно оптерећење наставника исказано у електронским обрасцима студијског програма ОАС и уједињених програма усклађено је са Стандардом. Увидом у накнадно достављене електронске формуларе, након посете Факултету, Комисија констатује да је дошло до одређених промена у погледу оптерећења наставника, па је оно сада на нивоу установе 6.90, при чему 25 наставника има оптерећење изнад 12 часова активне наставе недељно на свим студијским програмима, односно на свим ВШУ у Србији. Реч је о следећим наставницима: проф.др Бојан Милисављевић (12.04), проф.др Војислав Станимировић (12.07), проф.др Игор Милинковић (12.14), проф.др Мирјана Радовић (12.21), проф.др Дејан Ђурђевић (12.22), проф.др Марија Караникић Мирић (12.30), проф.др Милош Живковић (12.33), проф.др Марија Драшкић (12.33), доц.др Ивана Марковић (12.35), проф.др Душан Поповић (12.44), доц.др Вања Бајовић (12.44), проф.др Александар Гајић (12.51), проф.др Ивана Крстић (12.56), доц.др Вук Цуцућ (12.72), проф.др Љубинка Ковачевић (12.80), проф.др Милан Шкулић (12.81), проф.др Горан Илић (13.04), проф.др Наташа Делић (13.07), проф.др Зоран Томић (13.22), проф.др Марко Ђурђевић (13.33), доц.др Иван Ђокић (13.54), проф.др Добросав Миловановић (13.59), проф.др Небојша Јовановић (13.94), проф.др Дарко Радић (13.97) и проф.др Раденко Јотановић (13.97). Детаљнијом анализом одговарајућих прилога и табела у прелиминарном извештају утврђено је да извесне чињенице отежавају потврду исказаних вредности, а неподударност података у различитим документима онемогућава да се са сигурношћу утврде сви неопходни елементи везани за овај Стандард. Радноправни статус два наставника није у потпуности јасан. Уговор о раду доц.др Бојана Спаића је, према приложеној документацији истекао 9. јула 2019. (број часова 5.05), а доц.др Милошу Јовановићу је трајање Уговора о раду продужено од 26. фебруара 2019. до 14. марта 2020, али се не може утврдити на основу приложене документације по ком основу (број часова 5.22). Комисији је накнадно достављена сва

потребна документација за доц.др Бојана Спаића који је у међувремену поново изабран у звање доцента, док је за доц.др Милоша Јовановића достављено решење о мировању радног односа. Кад је реч о наставницима ангажованим у допунском раду, потребно је ажурирати њихову документацију која је непотпуна, осим у случају проф.др Јелене Гинић. Рецензентска комисија је у прелиминарном извештају констатовала да је неопходно доставити и одговарајуће уговоре о ангажовању за школску 2019/2020 годину. За ове наставнике је нејасно укупно оптерећење на свим ВШУ у Србији јер се у обрасцима оно поклапа са укупним оптерећењем у установи у којој су у допунском раду. У новом електронском формулару и ажурираној пратећој документацији су сада изостављени наставници који нису имали сагласност матичних установа за стављање на листу за акредитацију, па су сада у допунском раду ангажована два наставника са других високошколских установа у Србији. Комисија је у прелиминарном извештају констатовала да је нејасан статус десет гостујућих предавача који су првобитно наведени и у електронском обрасцу за студијски програм ОАС, на коме нису ангажовани, при чему је наведено и да је проценат њиховог запослења у установи 100%, а наведено оптерећење у свим ВШУ у Србији се не поклапа у свим формуларима. За гостујуће професоре, уз накнадно објашњење да су ангажовани на заједничком мастер студијском програму по основу споразума о сарадњи са универзитетом Тор Вергата и споразума са Европском банком за обнову и развој, допуњена/достављена је потребна документација чиме су отклоњени уочени недостаци, при чему је сада реч о 35 професора у овом статусу, који више не фигурирају у електронском формулару за студијски програм ОАС. Такође, према ажурираном електронском обрасцу и пратећој документацији, на основу Споразума о сарадњи и списка наставника који испуњавају услове за ангажовање, уз доказ о стручним компетенцијама који је доставио Правни факултет Универзитета у Бањој Луци (прилози у документацији за високошколску установу), на студијском програму ангажовано је и 13 професора са Правног факултета у Бањој Луци, са којима Установа закључује уговоре о ауторском делу.

Захтев да најмање 70% часова активне наставе коју држе наставници са пуним радним временом је у потпуности испуњен, а овај проценат је знатно већи и износи више од 89.72%.

Према приложеном електронском формулару за реализацију вежби на студијском програму потребно је 36.80 сарадника, а постојећи број сарадника чије је запослење у установи 100% је 22. Међутим, увидом у Листу ангажованих сарадника види се да је 18 ангажованих сарадника са пуним радним временом, док су четири ангажована сарадника - демонстратора ван радног односа. Увидом у доступну документацију види се да су свим ангажованим демонстраторима истекли уговори о ПП пословима, те они не могу бити у електронском обрасцу ни у листи ангажованих сарадника уколико се са њима или другим лицима не закључе нови уговори за наредну школску годину. Такође, у прелиминарном извештају је утврђено да је једном од 18 сарадника, Урошу Живковићу (број часова активне наставе 11.54) 19. марта истекао Уговор о раду, при чему је у електронском формулару приказан број часова активне наставе који је ушао у обрачун просечног оптерећења сарадника и да је радноправни статус Марка Перовића (број часова активне наставе 5.76) нејасан, односно основ продужења Уговора о раду није наведен и не може се утврдити да ли је у складу са Законом и општим актима установе. Након измена у документацији које је Факултет извршио по препоруци Комисије приликом посете, наведена два сарадника се не налазе у електронском формулару. Утврђивање испуњености овог стандарда додатно отежава чињеница да број часова вежби у електронском формулару није исказан за сваког сарадника

појединачно, већ за више сарадника (у неким случајевима за 9) за групе од по три предмета, при чему није реч о предметима са исте катедре. Ни демонстратори се више не налазе на листи сарадника, али су неки од њих у међувремену изабрани у звање сарадника у настави, тако да је укупан број ангажованих сарадника 18, што је знатно мање од броја сарадника потребног за реализацију студијског програма. Рецензентска комисија је питање о броју сарадника поставила и приликом посете установи када су представници Факултета објаснили да вежбе изводе не само сарадници, него и наставници.

Квалификације наставног особља усклађене су са нивоом њихових задужења, што је документовано одговарајућим референцама и подацима који су доступни јавности и према том критеријуму ова установа предњачи у односу на све правне факултете у региону.

Величина група за предавања и вежбе, према подацима наведеним у електронском формулару усклађена је са Стандардом, али постоји извесно одступање у односу на табелу 6.8 - Организација наставе и оно је посебно уочљиво у погледу броја група за предавања.

Самовредновање - Стандард 7. У складу са Стандардом, услови и поступак за избор наставника и сарадника су утврђени унапред, јавни су и доступни су оцени јавности. Услови су прописани Законом о високом образовању и општим актима Факултета и Универзитета. Наведени акти налазе се на сајту Факултета. У Извештају се истиче да се Факултет строго придржава предвиђених поступака, а компетентне комисије за писање извештаја, могућност стављања приговора на извештај, могућност слободне дискусије о извештајима на седници Изборног већа су најбоља гаранција за то. Приликом избора наставно-научног кадра установа се води одговарајућим упутствима за примену овог Стандарда и она су имплементирана у опште акте Универзитета и Факултета. Увидом у све фазе поступка избора и извештаје комисија који су доступни на сајту Универзитета и Факултета потврђује се ова констатација из Извештаја о самовредновању. Факултет подстиче усавршавање млађег кадра на универзитетима у иностранству, а подстиче и учешће наставно-научног кадра на међународним скуповима и конференцијама редовно партиципирајући у трошковима које не покрива организатор скупа. Од великог значаја у овом смислу била би реализација амбициозних планова Управе за улазак у мрежу академске размене професора и студената у оквиру Еразмус Мундус и других програма који функционишу на Универзитету, а факултет их је минимално користио у протеклом периоду.

Закључак: На основу изнетих констатација може се закључити да би у наредном периоду, и поред чињенице да у реализацији студијског програма учествује више од 89% наставника чији је степен запослења у установи 100%, у циљу подизања квалитета наставног процеса, било пожељно радити на јачању кадровских ресурса, а поред одређеног броја наставника на предметима где њихов број није усклађен са бројем часова активне наставе, посебно се треба фокусирати на повећање броја сарадника, што је у погледу овог Стандарда основни проблем установе.

Стандард 10. Организациона и материјална средства

Анализом расположивих доступних докумената и датих података у њима утврђено је следеће:

1. Факултет је поднео Захтев за поновну акредитацију, образовно-научно подручје друштвено хуманистичке науке, студијски програм основне академске студије - право

(I степен), ЕСПБ 240, трајање 4 школске године-8 семестара, за 1500 студената на годишњем нивоу, што је укупно 6.000 студената (поновна акредитација).

2. Факултет је обезбедио адекватан сопствени простор у складу са стандардом за извођење наставе студијског програма основне академске студије-право (I степен), поље друштвено-хуманистичке науке, у згради која јој је дата на коришћење од стране државе, а налази се у Београду, Булевар Краља Александра бр. 67. (Прилог 9.1. Доказ о власништву, Прилог 10.1. Доказ о власништву).

3. Бруто површина са којом Факултет располаже је 15.749,90 м², који се састоји од: сутерена 867 м², сутерена 3.487,50 м², приземља 3.429,00 м², први спрат 3.340,00 м², други спрат 1.539,00 м², поткровље 3.078,00 м² (Прилог 9.3. Подаци о површини објекта факултета). У просеку на сваког студента отпада 2,322 м², које се добило тако што се укупна бруто површине простора са којим Факултет располаже је 15.749,90 м², поделила са укупним бројем студената који је акредитован и који би требао поновно да се акредитује 6780. Факултет има 166 просторија са укупно 7.601,29 м², које се састоје од: 1) обезбеђеног одговарајућег простора за рад наставника и сарадника: 99 наставничких кабинета са 126 места на простору од 1710,45м², наставнички клуб са 35 места на 52,07м², секретаријат са 26 места на 193,58м², 4 просторије за студентски парламент са 13 места на 55,91м², што укупно чини 2214,14 м² ; 2) простор за извођење наставе: 10 слушаоница и амфитеатара са 2379 места на 1734,52м², 11 учионица са 605 места на 635,07м², 2 студентско рачунарске учионице са 76 места на 100,64м², 3 компјутерске лабораторије са 12 места на 44,50м², 2 радионице на 82,77 м², 2 сале са 180 места на 240,01м², књижара са 27,28м², фотокопирница са 30,35м² и продавница сувенира на 23,98 м², што укупно чини 2.919,12 м², 3) простор библиотеке, који чини: 11 канцеларија са 260,62 м², 4 читаонице са 538 места на 787,69 м², магацини за књиге на 968,12 м², 7 помоћних просторија на 451,60 м², што укупно чини 2.468,03 м². (Табела: 10.1. Листа просторија са површином у високошколској установи у којој се изводи настава на студијском програму, Табела 9.1. Листа просторија са површином).

4. Факултет обезбеђује доступност највећим електронским базама података (међународним и домаћим) за потребе студената (Paragraf Lex, Cobiss, Kobson и др.). Факултет је претплаћен на водеће базе електронских часописа и судске праксе као што је нпр. Kluwer arbitration. Компјутерски систем којим располаже библиотека, омогућава електронско претраживање фондова факултетске и других библиотека у Србији, али и приступ иностраним електронским сервисима за претраживање стручних и научних часописа у пуном тексту (Kobson, Kluwer arbitration). Тиме су студентима основних студија обезбеђени услови који су потребни за студирање. (Прилог 6.1, 6.2, 6.3)

5. Библиотека Факултета је научноистраживачка организациона јединица Факултета и организована је у складу са Статутом факултета, Законом о библиотечно-информационој делатности и Правилником о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности. Факултет обезбеђује адекватан библиотечки фонд заснован на страниј и домаћој литератури. Обезбеђује приступ највећим електронским сервисима од 35.000 наслова страних научних часописа и 160.000 наслова књига обухваћених КОБSON. Библиотека Факултета је једна од најстаријих високошколских библиотека у земљи са највећим библиотечким фондом на овим просторима. Укупан број библиотечких јединица из области из које се изводи наставни процес (база електронских јединица) је 525.769 јединица, и од тога фонд библиотеке располаже са укупно 159.147 књига (102.458 наслова књига), 2.762 наслова часописа (35.159 годишњих часописа у 359.643 свезака часописа), уџбеника 6979. (Табела 10.1. Збирни преглед броја библиотечких јединица). Библиотека располаже и са фондом од

3461 електронских публикација (508 домаћих наслова, 1271 страни наслов, 1682 мастер рада). Размена публикација се одвија са 117 институција, 61 земљом у региону и 56 у иностранству. (Прилог 10.1. Извод из библиотечке књиге инвентара). Фонд референтне збирке садржи око 600 енциклопедија, лексикона, речника, приручника и друга издања. Библиотечки фонд има више од 30.000 корисника. Вредност библиотечког фонда износи 128.865.978, 63 РСД. (Прилог 10.1. Извод из библиотечке књиге инвентара). Библиотека је смештена у сутерену Факултета и простире се на површини од 2.468,03 м² и то: 1) библиотечки депо (магацин за књиге) има укупно 968,12 м² и састоји се од: магацина 1 површине 138,94 м², магацина 2 површине 320,00 м², магацина 3 површине 284,79 м², магацина 4 површине 224,39 м². (Прилог 9.3. Подаци о површини објекта факултета). 2) простор читаонице састоји се од две читаонице: студентску (са 4 сале са 400 места за учење на око 787,69 м²) и за наставнике и докторанте, 3) канцеларије за потребе библиотеке простору се на простору од 260,62 м², 4) помоћне просторије укупне површине 451,60 м². Библиотека је доступна и другим корисницима. Пружање услуга корисницима одвија се у корисничкој читаоници која има 75 места са компјутерским прикључцима. Библиотеку користи око 8.000 студената. (Прилог 10.1. Извод из библиотечке књиге инвентара). Факултет обезбеђује студентима библиотеку опремљену потребним бројем библиотечких јединица као и опремом за рад и систематично прати, оцењује и унапређује структуру и обим библиотечког фонда. (Прилог: 10.3б. Прилог о библиотечким ресурсима). Укупан број уџбеника доступних на студијском програму основне академске студије-право (I степен) је 97 (Табела 10.4. Листа уџбеника доступна студентима на студијском програму). Укупан број библиотечких јединица релевантних за студијски програм основне академске студије-право (I степен) је 642 (Табела: 10.3. Листа библиотечких јединица релевантних за студијски програм).

6. Предмети су углавном покривени уџбеничком литературом која је доступна студентима (издато је 64 издања уџбеника). Укупан број уџбеника је 78, а монографија 270 што је укупно 357 до 2019, са укупним бројем од 107 наставника. (Прилози: 9.2. и 9.3. Уџбеници и монографије са факултета). Уџбеници се добијају у оквиру школовања од факултета, а могу се купити у књижари Факултета. Библиотека располаже са довољним бројем уџбеника, као и литературом неопходном за спремање испита. Недостају уџбеници за неке предмете, посебно за опције, а неке треба иновирати као нпр. Стварно право. Недостатак је покривен одговарајућим литературом која је доступна студентима (Табела 10.5. Покривеност обавезних предмета литературом (књигама, збиркама, практикумима), која се налази у библиотеци или је има у продаји. Сва обезбеђена литература довољна је за нормално одвијање наставног процеса. Факултет има усвојен Правилник о уџбеницима који је усвојило Научно-наставно веће факултета, 8.10.2007, а којим је на детаљан начин регулисани стандарди везани за обезбеђивање и проверу квалитета уџбеника, наставног и испитног материјала (Прилог: 11.3. Правилник о уџбеницима).

7. Факултет обезбеђује сву потребну техничку опрему за извођење наставе. Факултет има Рачунско-информативни центар, који има статус самосталне научно-истраживачке организационе јединице факултета, која се састоји од две научно-истраживачке и једне наставно-истраживачке јединице: Рачунарске лабораторије, Рачунско-информативног центра за аутоматску обраду података и Студентске рачунарске лабораторије. Надаље, Факултет поседује опрему која се користи у научном процесу: 215 рачунар, 7 лаптопа, 6 штампача, 19 пројектора 1 камера, 3 ТВ, 1 видеорекодер, опрему за симултано превођење, 1 скенер, 100 детектора за откривање бубица (Табела: 10.2. Листа опреме за извођење студијског програма, Табела: 9.2. Листа вредније опреме која се користи у

наставном процесу). Затим, Факултет поседује адекватну и савремену техничку, лабораторијску и другу специфичну опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе. Располаже са задовољавајућим информатичким ресурсима: 2 учионице/лабораторије, 116 рачунара, 12 сервера, 19 видео бимова. Опрема која се користи у научно-истраживачком раду је задовољавајућа. (Табела. 9.2. Попис информатичких ресурса). Коначно, Факултет поседује адекватну и савремену техничку, лабораторијску и другу специфичну опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе на студијском програм. Студентска компјутерска лабораторија има 44 рачунара, стално доступни студентима, који су умрежени и имају приступ интернет, правничкој бази података. У просторијама библиотеке има преко 120 прикључних места за лаптоп рачунаре студената. Студенти могу да користе и 25 рачунара намењених искључиво претраживању библиотечког фонда, као и додатних 5 рачунара и штампачи који су на располагању особљу које се стара о одржавању рачунарске опреме (Прилог: 10.3. (10.2.) Изјава о поседовању рачунарске лабораторије и броју рачунара у њој).

8. Факултет је доставио Прилоге 9.1. и 9.2, као и Табела: 9.1. Листа просторија са површином, Табела: 9.2. Листа опреме за извођење студијског програма. Табела 9.3. односи се на листу капиталне опреме вредније од 100.000 евра, коју Факултет не поседује, због чега факултет и није достави Табелу 9.3. већ упућује на табеле 9.1 и 9.2 из стандарда 9. у документацији за високошколсу установу, која се односи на простор и опрему.

9. Факултет поседује примерене просторне капацитете: учионице, амфитеатре, кабинете, библиотеку, читаоницу и слично за квалитетно обављање своје делатности односно извођења наставе за потребе овог студијског програма. Факултет поседује адекватну и савремену техничку, лабораторијску и другу специфичну опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе на свим врстама и степенима студија. Факултет свим запосленим и студентима омогућава неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику и информационим технологијама, како би се те информације користиле у научно-образовне сврхе. У свом саставу поседује најмање једну просторију опремљену савременим техничким и осталим уређајима који студентима и особљу омогућавају рад на рачунарима и коришћење услуга рачуноског центра (фотокопирање, штампање, скенирање, нарезивање CD и DVD материјала).

Закључак: Увидом, провером и анализом свих докумената података датих у њима (описа, прилога, табела), а руководећи се датим упутствима, може се закључити да Правни факултет Универзитета у Београду: 1) има адекватан сопствени простор у складу са стандардом за извођење студијског програма основне академске студије - право (I степен), поље друштвено-хуманистичке науке, за укупно 6.000 студената на све четири године студија; 2) располаже са библиотеком снабдевену литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује у потпуности подршку наставном процесу на студијском програму основне академске студије - право (I степен). Библиотека факултета располаже са огромним и импозантним бројем библиотечких јединица 525.769 јединица из области из које се изводи наставни процес; 3) обезбеђује у потпуности покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом, доступност електронским базама података, књигама и часописима; 4) располаже информатичком опремом неопходном за студирање и научноистраживачки рад. Број рачунара који имају приступ интернету у рачунарској лабораторији, а који су доступни студентима, адекватан је броју студената који студирају на факултету и њиховим потребама; 5) Факултет остварује сарадњу са бројним установама у земљи и

иностранству. Правни факултет Универзитета у Београду има одговарајуће људске, просторне, техничко-технолошке, информатичке, библиотечке и др. ресурсе и сервисе, који су примерени карактеру студијског ОАС и броју студената који се уписују и који омогућавају да се у потпуности обезбеди квалитетно извођење наставе и реализују постављени циљеви ове високошколске установе и тиме спроведе студијски програм који се поновно акредитује, основне академске студије – право чиме Правни факултет на задовољавајући начин испуњава Стандард 10: Организација и материјална средства, за поновну акредитацију. Правни факултет испуњава законске услове за Стандард 10: Организација и материјална средства, за поновну акредитацију. Препорука: Факултет треба да ради на томе да за сваки предмет постоји иновирани уџбеник у којем је обједињено наставно градиво, да последње издање прати промене настале у позитивном праву, да студенти по могућности уче из једног уџбеника који је објавио предметни наставник или група предметних наставника на факултету.

Стандард 11. Контрола квалитета

У документу Стандард 11 наведено је да се квалитет програма ОАС оцењује се у поступку самовредновања и спољашњом провером квалитета. Поступак самовредновања спроводи се за сваког предавача и за сваки предмет у последњим недељама предавања у семестру путем анонимног упитника међу студентима, а у циљу унапређења укупног квалитета наставе и афирмисања студената као субјеката наставног процеса. Евалуација квалитета студијског програма обухвата електронску контролу одржавања наставе према усвојеном плану рада и календару наставе, обавезу наставника да воде дневнике рада, као и проверу мишљења студената о квалитету свих облика наставе, а на основу одређених стандарда у вези са одржавањем наставе, садржајем наставе, методима извођења наставе, педагошким и дидактичким квалитетима рада наставника, квалитетима наставног и испитног материјала на Факултету и оцењивањем студената. Комисије за контролу квалитета. У прелиминарном извештају Комисија је, увидом у Табелу 11.1. која је приложена уз Стандард 4., утврдила да на факултету постоји осмочлана Комисија организационих јединица задужених за квалитет, коју чине 3 наставника, 3 сарадника у настави, 1 члан из ненаставног особља и 1 студент. У допуњеној документацији испод Табеле 11.1. наведено је да се подаци о Комисији организационих јединица налазе на сајту Факултета на адреси http://www.ius.bg.ac.rs/org/strucna_tela.html. Рецензентска комисија није успела да на наведеној адреси пронађе податке о Комисији организационих јединица задужених за контролу квалитета. После посете установи, Факултет је доставио и Прилог 11.5. Одлуку о именовању Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета извођења наставе од 20.09.2019. Комисију за обезбеђење и унапређење квалитета наставе чини 8 чланова и то: 6 наставника, 1 сарадник и 1 студент. Подаци о Комисији за обезбеђење и унапређење квалитета наставе доступни су јавности (http://ius.bg.ac.rs/org/strucna_tela.html). Извештај о самовредновању установе и Извештај о самовредновању студијског програма. У документацији је приложен Извештај о самовредновању Правног факултета Универзитета у Београду (Прилог 11.1.) из 2019. Извештај чини 125 страна компјутерски обрађеног текста. Комисија констатује да се по обиму и садржини овај Извештај разликује од Извештаја о самовредновању Правног факултета Универзитета у Београду који је високошколска установа приложила у документацији поднетој уз захтев за акредитацију установе, с обзиром да потоњи Извештај има обим од 134 стране компјутерски обрађеног текста. После посете установи Рецензентској комисији је достављен Извештај о самовредновању у обиму од 134 стране, односно исти извештај који се налази у документацији поднетој уз захтев за акредитацију установе. Извештај о

самовредновању има 3 дела. У првом делу су приказани основни подаци о Правном факултету, у другом делу се износе резултати процеса самовредновања и мере које се предузимају ради побољшања квалитета, док трећи део чине прилози на основу којих је сачињен извештај о самовредновању. Комисија констатује да Правни факултет није приложио Извештај о самовредновању студијског програма. Документ о обезбеђењу квалитета. Као Прилог 11.2. приложена је и Стратегија обезбеђивања квалитета Универзитета у Београду из 2013. Имајући у виду Упутство за примену стандарда, Комисија констатује да се не ради о јавно објављеном документу у којем је садржана политика обезбеђења квалитета високошколске установе, будући да се ради о документу Универзитета у Београду. Стратегију обезбеђења квалитета треба да усвоји орган управљања високошколске установе, што овде није случај. Комисија констатује да је приложен и Правилник о уџбеницима из 2007. (Прилог 11.3.). Коначно, високошколска установа је приложила и Статут Факултета, где је у чл. 33 регулисано оснивање и делокруг рада организационих јединица задужених за квалитет (Прилог 11.4.). Учешће студената у оцењивању и осигурању квалитета студијског програма. Из целокупне документације утврђено је да у је вршењу контроле квалитета обезбеђена активна улога студената кроз њихово учешће у раду Комисије организационих јединица задужених за квалитет, раду органа управљања Факултета као и прибављањем мишљења студената о квалитету студијског програма анонимним анкетирањем. Мере и поступци спровођења контроле квалитета студијских програма. У документу Стандард 11. нису на довољно конкретан начин одређене мере и поступци спровођења контроле квалитета студијских програма. На пример, наведено је да се врши провера мишљења студената о квалитету свих облика наставе, али из приложене документације не може да се утврди на који начин се то чини, осим евалуације студената попуњавањем анонимног упитника на крају сваког семестра. Приликом посете установи, а после разговора са студентима утврђено је да се врши периодична контрола квалитета студијских програма и наставе анонимним анкетирањем студената. Доступност извештаја на веб страници Факултета: Комисија није успела да пронађе Извештај о самовредновању на сајту Факултета. После посете Установи, а у складу са препорукама Рецензентске комисије, Факултет је Извештај о самовредновању учинио доступним јавности постављањем на сајт (http://ius.bg.ac.rs/docs/Izvestaj%20o%20samovrednovanju%20Pravnog%20fakulteta%20UD_10022019%20za%20sajt.pdf).

Закључак: Комисија констатује да се на Правном факултету предузимају мере у циљу унапређења и обезбеђења квалитета. Међутим, у циљу даљег унапређења квалитета, неопходно је да у наредном периоду буде урађено следеће: Прво, потребно је буде усвојена стратегија (плански документ) обезбеђења квалитета Правног факултета Универзитета у Београду. Друго, Извештај о самовредновању је потребно допунити SWOT анализом. Треће, Факултет треба да сачини извештај о самовредновању студијског програма. Комисија напомиње да су приликом посете установи њени чланови стекли утисак да постоји снажна воља да се у наредном периоду предузму кораци у изради посебних извештаја о квалитету студијских програма, а све у циљу даљег унапређења квалитета како високошколске установе, тако и студијских програма.

Стандард 12. Студије на даљину, РК је констатовала да предложеним програмом нису предвиђене студије на даљину.

**Додатни стандарди за студијске програме који се изводе на светском језику,
за заједничке студијске програме и за ИМТ програме**

Студије на светском језику, РК констатује да Предложеним програмом нису предвиђене студије на неком од светских језика. Опис стандарда недостаје, а из Уводне табеле се може закључити да је предвиђено да се студијски програм изводи само на српском језику.

Заједнички студијски програм, РК констатује да Програм не предвиђа заједничке студије.

ИМТ (интердисциплинарни, мултидисциплинарни и трансдисциплинарни) студијски програм, РК констатује да програм нема карактеристике ИМТ. Студијски програм који је предложен за акредитацију припада пољу друштвено-хуманистичких наука, нема елемената ИМТ програма.

***

Кратак опис свих позитивних и негативних елемената у оцени стандарда за акредитацију високошколских установа

Рецензентска комисија је детаљно проучила поднету документацију, те изнела свој став о испуњености сваког од предвиђених стандарда. После подношења прелиминарних извештаја Рецензентска комисија је посетила Правни факултет. Факултет је дао Рецензентској комисији све захтеване информације, слободан приступ и увид у наставни процес и управљање Факултетом, као и расположиви простор. Факултет је организовао разговоре са управом Факултета, као и са наставницима, студентима, ненаставним особљем, комисијом која је сачинила Извештај о самовредновању, представницима из привреде и alumni удружења.

Комисија констатује да студијски програм садржи елементе предвиђене Законом о високом образовању и стандардима. Студијски програм обезбеђује стицање компетенција за вршење правничких и других одговарајућих послова, као и за даље усавршавање како на Правном факултету Универзитета у Београду, тако и на другим правним факултетима у земљи и иностранству. Комисија налази да је сврха студијског програма ОАС – Право дефинисана јасно и недвосмислено. Сврха студијског програма ОАС је у складу са основним задацима и циљевима Правног факултета у Београду. Комисија констатује да се издвајају две групе циљева које студијски програм треба да испуни. Прву групу чини стицање теоријских знања потребних за обављање правничке професије, али и за даље школовање у циљу постизања вишег нивоа знања, док другу чине циљеви који се односе на овладавање практичним вештинама потребним за обављање правничке професије. Циљеви студијског програма ОАС су јасно формулисани. У приложеној документацији су на јасан и конкретан начин наведене компетенције и вештине које ће студенти стећи по успешно окончаним ОАС.

Структура курикулума је таква да омогућава стицање релевантних знања. Такође, квалитет, савремени карактер курикулума и његова усаглашеност са курикулумима студијских програма који се изучавају на правним факултетима у иностранству заслужују највишу оцену.

Услови за упис студената на студијски програм су јавно доступни, а оцењивање и напредовање студената се прати непрекидно и систематски.

Наставно особље запослено у установи остварује импресивне резултате, како у наставном процесу, тако и у научном раду. Из приложене документације произлази да наставници стално унапређују своје наставне и научне компетенције.

Организациона и материјална средства су довољна за квалитетно извођење студијског програма. Расположиви простор, опрема, као и библиотека, уџбеници и ИТ подршка заслужују високу оцену. Рецензентска комисија нарочито похваљује услове за научно истраживање.

Факултет редовно проверава квалитет студијског програма. Поред тога, Факултет предузима одговарајуће мере за унапређење квалитета курикулума, наставе, наставног особља, оцене студената, уџбеника и литературе. Међутим, у том погледу уочени су и одређени недостаци. Комисија је утврдила да је потребно унапредити правни оквир за вршење контроле, а потом и начин самовредновања и сачињавања извештаја о самовредновању. Поред тога, потребно је да се сачини Извештај о самовредновању студијског програма и да се учини доступним јавности. У сваком случају, у разговору приликом посете установи Комисија је закључила да постоји спремност да се наведени недостаци отклоне у наредном периоду.

Општи утисак је да је студијски програм – ОАС Право савремен и добро структуриран, те да нуди најновија сазнања у области правних наука. По завршетку студијског програма студенти ће стећи одговарајуће квалификације нужне за обављање будућих

Препоруке:

Предлог мера за отклањање уочених слабости / предлог мера и активности за унапређење квалитета студијског програма:

1. Сајт високошколске установе је потребно унапредити да би се омогућило лакше сналажење свим заинтересованим лицима. Поред тога, у неким сегментима, што је наведено у овом извештају, потребно је сајт ажурирати и на њега поставити актуелне информације.
2. У циљу даљег унапређења квалитета ВУ у наредном периоду потребно је допунити Извештај о самовредновању установе и извршити SWOT анализу сваког стандарда.
3. Потребно је израдити извештај о самовредновању студијског програма ОАС Право.
4. Високошколска установа треба да утврди стратегију обезбеђења квалитета наставног процеса, управљања високошколском установом, ненаставних активности као и услова рада и студирања. Имајући наведено у виду, неопходно је да у наредном периоду буде усвојен плански документ (стратегија) за обезбеђење квалитета Правног факултета Универзитета у Београду.
5. У наредном периоду и поред чињенице да у реализацији студијског програма учествује више од 95% наставника чији је степен запослења у установи 100%, у циљу подизања квалитета наставног процеса, треба радити на јачању кадровских ресурса, а поред одређеног броја наставника на предметима где њихов број није усклађен са бројем часова активне наставе, посебно се треба фокусирати на повећање броја сарадника. Поред тога, у циљу постизања адекватног оптерећења код свих наставника и сарадника требало би у наредном периоду, уколико је могуће, извршити прераспodelу наставних активности.

6. Комисија препоручује Установи да у наредном периоду усклади број студената у групи за предавања са бројем који одговара стандарду за поље друштвено-хуманистичких наука.
7. Факултет треба да ради на томе да за сваки предмет постоји иновирани уџбеник у којем је обједињено наставно градиво, да последње издање прати промене настале у позитивном праву, да студенти по могућности уче из једног уџбеника који је објавио предметни наставник или група предметних наставника на факултету.

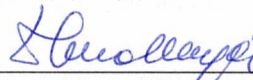
***

Имајући у виду да је високошколска установа **Универзитет у Београду – Правни факултет** испунила стандарде за акредитацију студијског програма основних академских студија (ОАС) - Право (4 године, 8 семестара, 240 ЕСПБ, дипломирани правник), прописане Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 13/2019), одлучено је као у диспозитиву.

Достављено:

- високошколској установи
- архиви

ПРЕДСЕДНИК

Проф. др Ана Шијачки